

2005-2015 Yılları Arasında Argümantasyon Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Ebru ALTUN^{1*} ve Tuncay ÖZSEVGECİ²

¹ Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize

² Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon

Alındı: 01.11.2016 – Düzeltildi: 24.12.2016 - Kabul Edildi: 26.12.2016

Özet

Eğitim alanında argümantasyona yönelik çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu artış, ilgili çalışmaların içeriklerinin incelenerek genel bir çerçevenin oluşturulması ve alandaki eğilimlerin ortaya konması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Böylelikle ilgili alanda hangi çalışmaların sıklıkla tekrarlandığı, hangi alanlarda çalışmaların yetersiz kaldığı ortaya konularak sonraki araştırmacılara çalışmalarını yapılandırma yol gösterilebilir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, 2005-2015 yılları arasında eğitim alanında argümantasyon üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılarak bu alandaki eğilimlerin ortaya konmasıdır. Bu amaçla YÖK tez merkezi veri tabanı belirli anahtar kelimelerle taranmış erişim izni olan 70 lisansüstü tez belirli ölçütlere (çalışma alanı, örneklem grubu, araştırma deseni, çalışılan konu, veri toplama araçları vb.) göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda yapılan lisansüstü çalışmaların çoğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu, nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desenin sıklıkla kullanıldığı, çalışmaların çoğunun fen alanında yapıldığı buna paralel olarak da örneklem seçiminde ortaokul öğrencilerinin sıklıkla tercih edildiği, çalışmaların çoğunun argümantasyona dayalı öğrenme ortamları ile farklı bir yaklaşım/strateji/teknik karşılaştırılmasına dayalı olarak yapılandırıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Argümantasyon, içerik analizi, lisansüstü eğitim

Giriş

Hızlı teknolojik gelişmeler ve çağın gereksinimleri, eğitim alanında da hızlı ve köklü değişimlere neden olmaktadır. Bu bağlamda hedef kazanımlar yeniden belirlenmekte ve

* Sorumlu Yazar: e-mail: ebru.altun@erdogan.edu.tr

** Bu çalışmanın kısa özeti; 12. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 28-30 Eylül 2016, Trabzon'da sunulmuştur.

ISSN: 2148-2160, ©2016

öğretim programları da bu doğrultuda güncellenmektedir. Ülkemizde de benzer bir süreç yaşanmış ve öğretim programlarında yeniden düzenlemelere gidilmiştir. Çağın gereksinimlerini karşılamak üzere 2013 yılında güncellenen fen bilimleri öğretim programına bakıldığında programda argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarından söz edildiği görülmektedir. Bunun yanında araştırma sürecinin sadece keşfetme ve deneyden ibaret olmadığı açıklama ve argüman oluşturma süreci olarak da ele alınması gerektiği üzerine vurgu yapılmaktadır. Buna ek olarak ulusal ve uluslararası araştırmalarda argümantasyonun fen eğitiminde önemli bir yere sahip olduğuna yönelik sonuçlar çok sayıda araştırmacıyı bu alana yönlendirmiştir. Özellikle son on yılda ilgili alanyazına sürekli olarak yeni yayınlar eklenmektedir. Argümantasyon üzerine yapılan çalışmaların sayısının sürekli artması halihazırda bu alanda çalışan araştırmacılar içinde bu alanda çalışmaya yeni başlayacak araştırmacılar içinde alanyazını takip etmeyi zorlaştırmaktadır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tez merkezi veri tabanında yer alan istatistikler incelendiğinde eğitim-öğretim konu alanında 2016 yılı kasım ayına kadar 34547 adet lisansüstü tezin yazıldığı belirtilmektedir. Bu alanda yapılan lisansüstü çalışmaların dışında alanla ilgili dergilerde yayımlanan ya da kongre, konferans gibi bilimsel etkinliklerde sunulan binlerce çalışma alanyazında yer almaktadır. Yapılan akademik çalışmaların sayısının her geçen gün artması, araştırmacıları oldukça zorlamaktadır. Herhangi bir konuda araştırma yapanlar o konuyla ilgili araştırmaların hepsine ulaşmakta zorlanmakta veya onlara ulaşmak için çok zaman harcamaktadırlar (Göktaş ve diğ., 2012). Bu durum doğal olarak, her alandaki araştırmacıların kendi disiplinlerindeki gelişmeleri takip edebilmelerini ve güncel ilişkin farkındalık düzeylerini korumalarını güçleştirmektedir (Erdem, 2011). Bu bağlamda düşünüldüğünde seçilen özel bir alanda ilgili çalışmaların belirli başlıklar altında incelenerek çerçeve bir yapının ortaya konması önemlidir. Eğitim araştırmalarının belirli aralıklarla incelenip düzenlenmesi gerekmekte ve alandaki eğilimlerin belirlenmesi, bu alanda çalışma yapan ve yapmak isteyen pek çok bilim insanına yol gösterici olmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bilimsel raporlama yaşantısının eğilimlerini belirleyerek ilgili bilim dalında zaman içinde değişen/dönüşen/gelişen durumunun saptanması, araştırmacılarca çalışmalarına yöntem ve konu belirlemede temel teşkil etmektedir (Coşkun, Dünder ve Parlak, 2014). Bu doğrultuda alanyazında, farklı disiplinlerdeki lisansüstü tezleri (Ahi ve Kıldan, 2013; Ataseven ve Oğuz, 2015; Coşkun, Dünder ve Parlak, 2014; Hazır-Bıkmaz, Aksoy, Tatar ve Atak-Altınyüzük, 2013; Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir, 2013; Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013; Karadağ, 2009; Koç, 2016; Kaytez ve Durualp, 2014; Küçükkoğlu ve Ozan, 2013; Tatık ve Doğan, 2014; Yaşar ve Papatğa, 2015); bildiri, makale gibi yayınları (Alper ve Gülbahar, 2009; Altun, Çınar, Erenler ve Demirci, 2016; Çiltaş, Güler ve Sözbilir, 2012; Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dünder, 2014; Erdem, 2011) veya belirlenmiş bir zaman aralığında belirli bir konuda yapılan tüm çalışmaları kapsayan çalışmaları (Aydın ve Boz, 2012; İslamoğlu, Ursavaş ve Reisoğlu, 2015; Küçük ve Aycan, 2012) derlemek ve eğilimleri ortaya koymak üzere pek çok çalışma yer almaktadır. İçerik analizi çalışmaları ile ilgili alandaki çalışmalar belirli kategoriler altında toplanarak, çalışmalardaki eksik ve tamamlanması gereken noktalar ortaya konmaktadır. Bu sayede var olan çalışmaların tekrarlanmasının önüne geçilebilir ve alandaki eksikliklerin giderilmesine yönelik orijinal çalışmalar yapılmasına katkıda bulunulabilir.

Çalışmanın Amacı

Eğitim alanında argümantasyona yönelik yapılan çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Gerek makale, gerek bildiri gerekse tez olarak yayımlanan bu çalışmaların içeriklerinin incelenerek genel bir çerçevenin oluşturulması ve alandaki eğilimlerin ortaya konması gerekmektedir. Eğitimde argümantasyon ile ilgili yapılan çalışmalardaki eğilimlerin ortaya konmasıyla bu alanda ne tür çalışmalar yapıldığı, hangi çalışmaların sıklıkla tekrarlandığı, hangi konularda yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı ortaya konularak sonraki araştırmacılara çalışmalarını yapılandırma yol gösterilebilir. Bu sayede sürekli birbirini tekrarlayan çalışmaların yapılmasının önüne geçilerek orijinal çalışmaların alanyazına kazandırılması sağlanabilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, 2005 yılında eğitimde argümantasyon ile ilgili yapılan ilk lisansüstü tezden başlayarak 10 yıllık süreçte ilgili alanda yapılan tezlerin tümünün içerik analizinin yapılması ve yapılan çalışmaların genel durumuyla ilgili eğilimlerin belirlenerek genel durumun ortaya konmasıdır.

Yöntem

Araştırmanın deseni

Yapılan araştırma, argümantasyon ile ilgili yurtiçinde yapılan lisansüstü tezlerin genel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. İncelenen tezler, araştırma konusu, kullanılan araştırma yöntemleri, veri toplama araçları gibi farklı alt boyutlarda değerlendirilerek ilgili alanda yapılan çalışmaların genel durumuyla ilgili bir çerçeve ortaya konmaya çalışılmıştır. Doküman analizinin kullanıldığı bu çalışmada elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi bilimsel yöntemler kullanılarak metin ya da başka biçimlerdeki içeriklerin, mesajların özetlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve sayısal olarak ifade edilmesidir (Cohen, Manion, ve Morrison, 2007). Bu yolla, veri setindeki araştırmaya konu olan veri yığınının nicel olarak ifade edilmesiyle argümantasyon üzerine yapılan lisansüstü tezleri ile ilgili genel durum ortaya konmaya çalışılmıştır.

Örnekleme

Araştırma kapsamında incelenecek çalışmaların belirlenmesi için YÖK tez merkezi veri tabanında yer alan tezler “argümantasyon, bilimsel tartışma, argüman, argumentation” anahtar kelimeleri ile taranmıştır. Tarama sonucunda 115 teze ulaşılmıştır. İlk aşamada ulaşılan tezler çalışılan disiplinlere göre incelenmiş ve 29 çalışmanın eğitim alanı dışında farklı disiplinlerde yapıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın amacı argümantasyonun eğitim alanındaki uygulamalarına yönelik tezlerin incelenmesi olduğu için bu çalışmalar alan dışı olarak kategorilendirilmiş ve örneklemden çıkarılmıştır. İkinci aşamada eğitim alanında yapılan çalışmaların erişime açık olup olmadığına bakılmış ve 16 çalışmanın erişime kapalı olduğu belirlenmiştir. Erişime kapalı olan çalışmaların detaylı incelenmesi yapılamayacağı için bu çalışmalarda örneklemden çıkarılmıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında elde edilen veriler 70 lisansüstü tezden elde edilmiştir.

Veri toplama aracı

Araştırma kapsamında incelenecek lisansüstü tezler belirlendikten sonra, yayınları belirli özelliklerine göre sınıflandırmak üzere araştırmacılar tarafından yayın sınıflama formu oluşturulmuştur. Oluşturulan yayın sınıflama formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yayının künye bilgilerine yönelik maddeler yer alırken ikinci bölümde ise çalışmanın konusu, örneklemin özellikleri, kullanılan yaklaşım ve yöntem, veri toplama araçları gibi maddeler yer almaktadır.

Verilerin analizi

Araştırmanın örneklemini oluşturan çalışmalar belirlendikten sonra her bir çalışma yayın sınıflama formu ile analiz edilmiştir. İlk aşamada örneklemini oluşturan çalışmaların üçte biri iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş, ardından araştırmacıların analizleri karşılaştırılmış benzer ve farklı sonuçlar değerlendirilerek ortak bir karara varılmıştır. Bu aşamadan sonra geriye kalan yayınların analizi birinci araştırmacı tarafından tamamlanmıştır.

Lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılırken her bir çalışmanın yayın yılı, yayın türü, yapıldığı üniversite, araştırma konusu, araştırma yöntemleri, veri toplama kaynakları, veri toplama araçları, çalışılan örneklem gibi başlıklarda kategoriler oluşturulmuş ve her bir kategoride yer alan çalışmalar yüzde ve frekans gibi betimleyici istatistiksel hesaplamalar ile sayısallaştırılarak gerekli tablolarda sunulmuştur.

Bulgular

Araştırma kapsamında ulaşılan tezler ilk aşamada yıllara, konu alanlarına ve erişim durumlarına göre incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Argümantasyon ile ilgili yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	Eğitim-öğretim alanında yapılan tezler		Alan dışı tezler
	Erişime açık	Erişime kapalı	
1994	-	-	1 (Hukuk)
1995	-	-	3 (Ekonomi, Matematik, Fransız Dili)
2000	-	-	1 (Siyasal Bilimler)
2002	-	-	2 (Bilgisayar Mühendisliği, Felsefe)
2004	-	-	1 (Bilgisayar Mühendisliği)
2005	1	1	2 (Felsefe, Bilgisayar Mühendisliği)
2006	-	-	3 (Matematik, İktisat, Kamu Yönetimi)
2007	1	-	1 (İktisat)
2008	5	-	-
2009	6	-	-
2010	8	-	2 (Felsefe)
2011	14	-	-
2012	9	-	3 (Uluslararası İlişkiler, Sosyoloji, Bilgisayar Mühendisliği)
2013	9	3	3 (Halkla İlişkiler, Edebiyat, Matematik)
2014	12	6	5 (Felsefe (3), Güzel Sanatlar, İngiliz Dili)
2015	5	6	2 (Bilgisayar Mühendisliği, Matematik)
	70	16	29

Argümantasyon Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Araştırma kapsamında anahtar kelimeleri içeren 115 lisansüstü tezi incelenmiştir. Bu tezlerden 29 tanesi eğitim-öğretim ile ilgili alanların dışındaki disiplinlerde yapılmış ve alan dışı kategorisinde değerlendirilmiştir. Alan dışı olarak kategorilendirilen tezlerin çoğunun felsefe ve mühendislik alanlarında yoğunlaştığı söylenebilir. Eğitim-öğretim alanında argümantasyon ile ilgili yapılan 86 lisansüstü tezin 16'sı erişime kapalıdır. Araştırma kapsamında lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılması amaçlandığından alan dışı yapılan ve erişime kapalı olan lisansüstü tezler veri setinden çıkarılmıştır. Bu bağlamda çalışma kapsamında eğitim-öğretim alanında argümantasyon ile ilgili yapılmış ve erişime açık olan 70 lisansüstü tez derinlemesine incelenmiştir. Eğitim-öğretim alanında yapılan ve erişime açık olan tezlere bakıldığında ise 2005 yılına kadar argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik lisansüstü çalışma yapılmamıştır. 2005 yılında bir yüksek lisans bir doktora olmak üzere iki çalışma yapılmıştır. Bu yıldan sonra eğitim-öğretim alanında argümantasyon ile ilgili lisansüstü çalışmaların sayısında artış olduğu söylenebilir.

Eğitimde argümantasyon ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde yapıldığı ve bu tezlerin hangi düzeyde olduğu incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2: Eğitimde argümantasyonun kullanımına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteler	Yıl																			
	2005		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora	Yüksek lisans	Doktora
Gazi (18)			1		1	2	2		3	2	2	1	1	1			1	1		
ODTÜ (8)							1		1		1	1			1		1	1		1
Marmara (8)					1		2		1		3		1							
Atatürk (6)												1			1		1	2		1
Hacettepe (5)											1	1		1	1		1			
Çukurova (4)		1					1				1				1					
Bolu Abant İzzet Baysal (2)												2								
Pamukkale (2)														1			1			
Dokuz Eylül (2)																	1			1
İnönü (2)																	1			1
Uşak (1)									1											
Adıyaman (1)											1									
Ahi Evran (1)											1									
Van Yüzüncü Yıl (1)											1									
Kastamonu (1)													1							
KTÜ (1)													1							
Muğla Sıtkı Koçman (1)													1							
Balıkesir (1)															1					
Necmettin Erbakan (1)															1					
Osman Gazi (1)														1						
Mustafa Kemal (1)																	1			
Yurtdışı (2)*						1														1
Toplam	-	1	1	-	2	3	6	-	6	2	10	4	8	1	3	6	7	5	2	3

*Çalışmalar The Ohio State University ve University of Massachusetts Amherst'de yapılmıştır.

Eğitimde argümantasyonun kullanımına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde özellikle Gazi Üniversitesi'nde bu alandaki çalışmaların daha yoğun olarak yapıldığı görülmektedir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi gibi köklü üniversitelerde de ilgili alanda çok sayıda lisansüstü çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan lisansüstü çalışmaların 45 tanesi yüksek lisans düzeyinde 25 tanesi ise doktora düzeyindedir. İlgili alanda yurtdışında yapıp YÖK tez merkezinde yer alan iki lisansüstü çalışma da doktora düzeyindedir.

Argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendikten sonra tezlerin hangi bilim dallarında yapıldığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3: Argümantasyon ile ilgili lisansüstü tezlerin yapıldığı bilim dalları

Bilim dalı	f	%
Fen eğitimi	35	50,0
Kimya eğitimi	16	22,8
Fizik eğitimi	3	4,3
Biyoloji eğitimi	4	5,7
Sınıf eğitimi	4	5,7
Matematik eğitimi	4	5,7
BÖTE	3	4,3
Eğitim programları ve öğretimi	1	1,4

Eğitim alanında argümantasyonla ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların yarısı fen eğitimi alanında yapılmıştır. Yapılan lisansüstü tezlerin %22,8'i ise kimya alanında yapılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde argümantasyonla ilgili tezlerin büyük çoğunluğunun fen ve feni oluşturan disiplinlerde yapıldığı söylenebilir. Bu disiplinler dışında sınıf eğitimi, matematik eğitimi ve BÖTE gibi alanlarda da lisansüstü çalışmalar yapılmıştır.

Argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri ve araştırma desenleri incelenmiş ve belirli başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4: Lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma desenleri

Yıl	Araştırma Deseni						Karma
	Nicel			Nitel			
	Yarı Deneysel	Tam Deneysel	Belirtilmemiş	Durum Çalışması	Eylem Araştırması	Belirtilmemiş	
2005	1	-	-	-	-	-	-
2007	1	-	-	-	-	-	-
2008	2	-	-	1	-	-	2
2009	5	-	-	1	-	-	-
2010	4	-	-	2	-	-	2
2011	10	-	-	3	-	-	1
2012	4	-	-	-	1	1	3

Argümantasyon Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

2013	1	-	-	2	1	1	4
2014	5	-	-	2	-	-	5
2015	3	-	-	1	-	-	1
Toplam	36	0	0	12	2	2	18

Argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü çalışmalardaki araştırma desenleri incelendiğinde çalışmaların yarısından fazlasının nicel araştırma yöntemlerine göre yapılandırıldığı söylenebilir. Nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmaların hepsinde yarı deneysel desen kullanılmıştır. Özellikle 2010 yılında yarı deneysel desen kullanılarak yapılan çalışmalar en yüksek değere ulaşmıştır. Yapılan lisansüstü çalışmaların 16 tanesi nitel araştırma yöntemlerine göre yapılandırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması sıklıkla kullanılmıştır. Durum çalışması dışında iki çalışma eylem araştırması olarak yapılandırılmış iki çalışmada ise nitel araştırma yöntemleri kullanıldığı belirtilmiş olmasına rağmen çalışmanın hangi desene yöre yapılandırıldığı açıklanmamıştır. 2008 yılından sonra ilgili alanda karma yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. 2014 yılında karma yöntemle 5 lisansüstü çalışma yapılmışken 2015 yılında sadece bir çalışma yapıldığı belirlenmiştir.

Argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezlerde çalışılan örneklem grupları incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5: Lisansüstü tezlerde çalışılan örneklem türü

Örneklem	f	%
Öğretmen adayı	23	32,8
Lise öğrencileri	14	20,0
Ortaokul öğrencileri	26	37,1
İlkokul öğrencileri	4	5,7
Öğretmenler	2	2,8
Diğer	1	1,4

İlgili alanda yapılan lisansüstü çalışmalardaki örneklem grupları incelendiğinde ise çalışmaların %37,1’inin ortaokul öğrencileriyle, %32,8’inin öğretmen adaylarıyla ve %20’sinin lise öğrencileriyle yapıldığı belirlenmiştir. İlkokul öğrencileriyle ve öğretmenlerle yapılan çalışmaların sayısı ise oldukça yetersizdir.

Argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezler konularına göre incelenmiştir. Elde edilen veriler tablo 6’dayer almaktadır.

Tablo 6: Lisansüstü tezlerde incelenen değişkenler

Tezin konusu	f
A.Strateji/ yöntem/ teknik karşılaştırılmasına yönelik tezler (43)	
Argümantasyonun başarıya etkisi	40
Argümantasyonun tutuma etkisi	16
Argümantasyonun muhakeme becerilerine etkisi	4
Argümantasyonun argüman oluşturmaya etkisi	12
Argümantasyonun bilimin doğasına yönelik görüşlere etkisi	6
Argümantasyonun bilimsel işlem becerilerine etkisi	4
Argümantasyonun tartışmaya katılma istekliliklerine etkisi	12

Argümantasyonun bilimsel süreç becerilerine etkisi	7
Argümantasyonun eleştirel düşünme becerilerine etkisi	5
Argümantasyonun sağlık bilincine etkisi	1
Argümantasyonun bilimsel bilgiye yönelik görüşlere etkisi	3
Argümantasyonun yazma becerilerine etkisi	1
Argümantasyonun okuduğunu anlamaya etkisi	2
Argümantasyonun karar verme becerilerine etkisi	3
Argümantasyonun fen okur yazarlığına etkisi	1
Argümantasyonun sorgulayıcı öğrenme becerilerine etkisi	1
Argümantasyonun bilim toplum sorunlarına duyarlılık kazandırmasına etkisi	1
Argümantasyonun problem çözüme becerilerine etkisi	1
Argümantasyonun fen özyeterliliklerine etkisi	1
Argümantasyonun biliş üstü becerilerine etkisi	1
Argümantasyonun mantıksal düşünme becerilerine etkisi	1
B. Diğer (27)	
Argüman yapılarının/şemalarının incelenmesi	3
Argümantasyonun kavramsal anlamaya/başarıya etkisi	8
Farklı değişkenlerin argüman oluşturma becerilerinin gelişimine etkisi	16
Argümantasyonun çevre bilinci kazandırmaya etkisi	2
Argümantasyonun yaratıcılığa etkisi	2
Argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarının incelenmesi	2
Argümantasyonun bilimin doğasına yönelik görüşlere etkisi	2
Argümantasyonun epistemolojik inançlara etkisi	2
Argümantasyonun matematiksel kanıt süreçleriyle ilişkisi	1
Yükseköğretime yönelik ders tasarlama	1

İlgili alanda yapılan çalışmaların içerikleri incelendiğinde çalışmaların 43'ünde strateji/yöntem/ teknik karşılaştırması yapıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunda argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarının geleneksel öğrenme ortamlarıyla belirli değişkenler bağlamında karşılaştırılması yapılmıştır. Karşılaştırmaya dayalı çalışmaların 40 tanesinde karşılaştırılan strateji/yöntem/tekniklerin akademik başarıya etkisi incelenmiştir. Yapılan çalışmaların 16'sında karşılaştırılan strateji/yöntem/tekniklerin tutuma etkisi; 12'sinde argüman oluşturmaya etkisi; 7'sinde bilimsel süreç becerilerine etkisi; 12'sinde tartışmaya katılma istekliliklerine etkisi gibi karşılaştırılan strateji/yöntem/teknikler bağlamında kıyaslamaya gidilmiştir.

İlgili alanda yapılan çalışmaların 27'sinde ise birden fazla strateji/yöntem/teknik arasında kıyaslama yapılmasından ziyade argümantasyona dayalı oluşturulan öğrenme ortamlarının katılımcıların belirli alandaki becerilerini nasıl geliştirdiği yada değiştirdiği detaylarıyla ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çalışmaların 16'sında katılımcıların argüman oluşturma becerilerindeki gelişim ortaya konmaya çalışılmıştır; 8'inde argümantasyonun kavramsal anlamayı nasıl değiştirdiği; 3'ünde katılımcıların kullandığı argüman şemalarının ortaya konması amaçlanmıştır. Bunlar dışında epistemolojik inançların ortaya konması, matematiksel kanıt süreçleriyle ilişkisi ve yükseköğretime yönelik bir ders tasarlanmasına yönelik de farklı çalışmalar yapılmıştır.

İncelenen lisansüstü tezlerde kaç çeşit veri kaynağı kullanıldığı belirlenmiştir. Elde edilen veriler tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Lisansüstü tezlerde kullanılan veri kaynakları

Veri kaynakları	f	%
1	4	5,7
2	14	20,0
3	22	31,4
4	12	17,1
5	11	15,7
6 ve üstü	7	10

İlgili alanda yapılan lisansüstü çalışmalardaki veri kaynakları incelendiğinde çalışmaların çoğunda birden fazla çeşit veri kaynağı kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışmaların %5,7'sinde tek çeşit veri kaynağı, çalışmaların %20'sinde iki farklı çeşit veri kaynağı, çalışmaların %31,4'ünde ise üç farklı çeşit veri kaynağı ve çalışmaların %10'unda 6 ve üstü çeşit veri kaynağı kullanılmıştır.

Yapılan lisansüstü çalışmalarda hangi veri kaynaklarının kullanıldığı detaylı olarak incelendiğinde tablo 8'de yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 8: Lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları

Veri Toplama Araçları	f	%
Bilgi/Başarı Testi	40	16,5
Ses-Video Kayıt	19	7,8
Kavram Testi	18	7,4
Bilimin Doğası Ölçeği	6	2,5
Tutum Ölçeği	16	6,6
Bilimsel İşlem Beceri Testi	4	1,6
Görüşme / Mülakat	31	12,8
Çalışma Yaprakları	18	7,4
Tartışmaya Katılım İsteklilik Ölçeği (Tartışmacı Anketi)	14	5,8
Öğrenci Günlükleri	4	1,6
Araştırmacı Günlüğü	3	1,2
Gözlem	13	5,4
Bilimsel Süreç Becerileri Testi	7	2,8
Eleştirel Düşünme Ölçeği	5	2,0
Senaryolar	5	2,0
Argüman Kullanım Testi	1	0,4
Yazılı Argüman Testi	1	0,4
Okuduğunu Anlama Testi	2	0,8
Mantıksal Düşünme Yeteneği Testi	2	0,8
Bilimsel Muhakeme Testi	3	1,2
Epistemik İnanç Ölçeği	2	0,8
Sağlık Bilinci Testi	1	0,4
Bilimsel Bilgiye Yönelik Görüş Ölçeği	1	0,4
Ders Değerlendirme Anketi	1	0,4
Akran Değerlendirme Formu	1	0,4
Çevreye Yönelik Duyuşsal Eğilimler Ölçeği	1	0,4
Çevreye Yönelik Bilişsel Beceri Ölçeği	1	0,4
Çevreye Yönelik Sorumlu Davranış Ölçeği	1	0,4
Bilimsel Okuryazarlık Ölçeği	1	0,4
Bilim-Toplum Sorunlarına Duyarlılık Ölçeği	1	0,4
Sorgulayıcı Öğrenme Becerisi Alılama Ölçeği	1	0,4
Bilimsel Bilginin Doğası Testi	2	0,8

Fen Özyeterlilik Ölçeği	1	0,4
Sorgulayıcı Öğrenme Becerisi Alılama Ölçeği	1	0,4
Bilimsel Bilginin Doğası Testi	2	0,8
Fen Özyeterlilik Ölçeği	1	0,4
Bilimsel Yaratıcılık Soru Formu	1	0,4
Anormallik Durum Fikir Envanteri	1	0,4
Düşünme Dostu Sınıf Ölçeği	1	0,4
İnsan Hakları Tutum Ölçeği	1	0,4
Karar Verme Becerisi Değerlendirme Ölçeği	1	0,4
Problem Çözme Envanteri	1	0,4
Üst Biliş Yönelimli Sınıf Çevresi Ölçeği	1	0,4
Yaratıcı Düşünme Testi	1	0,4
Bilimsel Kanıtları Kavrama Testi	1	0,4
Mektup	1	0,4
Alan Notları	1	0,4

İlgili alanda yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde özellikle farklı değişkenleri ölçen ölçeklerin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerde nicel veri toplama araçlarından tutum ölçeği, tartışmaya katılım isteklilik ölçeği (tartışmacı anketi), bilimin doğası ölçeği, eleştirel düşünme ölçeği, bilimsel muhakeme testi, bilimsel süreç becerileri testi gibi likert tip ölçeklerin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca, lisansüstü çalışmaların 40'ında bilgi/başarı testi, 18'inde de kavram testi kullanılarak karşılaştırma yapma yoluna gidilmiştir. Çalışmalarda kullanılan nitel veri toplama araçlarına bakıldığında ise 31 çalışmada görüşme/ mülakat tekniği kullanıldığı, 13 çalışmada gözlem tekniği kullanıldığı ve 19 çalışmada da ses-video kayıtlarıyla veri toplandığı belirlenmiştir.

Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına bakıldığında, veri toplama araçlarının çoğunun argümantasyona özel veri toplama araçları olmayıp farklı alanlarda yapılabilecek herhangi bir çalışmada da kullanılabilir nitelikte oldukları söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında, eğitimde argümantasyonun kullanımına yönelik yapılan lisansüstü tezler incelenerek yapılan çalışmaların genel durumu ile ilgili bir çerçeve çizmek ve alanda yapılan çalışmaların eğilim ve yönelimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında, ülkemizde argümantasyonun eğitimde kullanılmasına yönelik lisansüstü çalışmaların ilki 2005 yılında yapılmıştır ve bu tarihten sonra gerek yüksek lisans düzeyinde gerekse doktora düzeyinde çalışmalar yapılmaya devam etmiştir. Özellikle fen öğretim programının güncellenmesi ve programda argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarına atıf yapılması 2014 yılında bu alanda yapılan lisansüstü çalışmaların sayısını en yüksek düzeye çıkarmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında çalışmaların çoğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın örneklemini oluşturan 70 lisansüstü tezinden sadece 25 tanesi doktora düzeyindedir.

Eğitimde argümantasyona yönelik yapılan çalışmaların hangi üniversitelerde yoğunlaştığına bakıldığında ise özellikle köklü üniversitelerde bu alanda yapılan çalışmaların daha fazla olduğu söylenebilir. Özellikle Gazi Üniversitesi'nde ilgili alanda oldukça fazla çalışma yapılmıştır.

Argümantasyon Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Yapılan lisansüstü tezlerin hangi alanlarda yapıldığı incelendiğinde çalışmalarının yarısının fen eğitimi alanında yapıldığı tespit edilmiştir. Geriye kalan çalışmaların çoğu da feni oluşturan fizik, kimya ve biyoloji eğitimi alanında yapılmıştır. Bu sonuç gerek öğretim programındaki güncelleme gerekse yurtdışında bu alanda yapılan çalışmaların çıkış noktaları düşünüldüğünde şaşırtıcı değildir. Argümantasyon sürecinin bilimsel bilginin yapılandırma süreci ile benzerliği, fen okuryazarlığını oluşturan öğeler ve günümüz eğitim sisteminin öğrenciden beklentileri düşünüldüğünde argümantasyon uygulamalarının özellikle fen ve fen ile ilgili derslerde sıklıkla kullanılması önerilmektedir. Fen ve ilgili alanlar dışında sınıf eğitimi, matematik eğitimi ve BÖTE alanlarında da lisansüstü düzeyde argümantasyonla ilgili çalışmalar yapılmıştır.

Eğitimde argümantasyona yönelik tezlerden elde edilen bulgular çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yaklaşıma dayalı yarı deneysel desende yapılandırıldığını göstermektedir. İçerik analizine yönelik çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Tarman ve diğ., 2010; Arık ve Türkmen, 2009; Ataseven ve Oğuz, 2015; Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir, 2013; Ahi ve Kıldan, 2013; Koç, 2016; Küçükkoğlu ve Ozan, 2013; Alper ve Gülbahar, 2009; Yaşar ve Papatğa, 2015; Kaytez ve Durualp, 2014; Coşkun, Dünder ve Parlak, 2014). Nitel yaklaşıma dayalı olarak yapılandırılan lisansüstü tezlerde ise var olan bir durumu derinlemesine inceleyerek ortaya koymaya dayalı durum çalışmalarının diğer nitel desenlerden daha fazla tercih edildiği tespit edilmiştir. Karma yaklaşımla yapılan çalışmalarda ilginç sonuçlara ulaşılmıştır. Karma olarak yapılandırılan çalışmaların çoğunda yarı deneysel olarak yapılandırılan bir süreç izlenmiş, ardından da seçilen belirli katılımcılarla mülakatlar yapılmış ya da uygulama sürecinde ses-video kayıtları alınarak ek veriler toplanmış ve bunların analizi yapılmıştır. Araştırmacılar nicel veri toplama araçlarından elde ettikleri verileri desteklemek amacıyla sınırlı sayıda ve sınırlı kapsamı olan nitel veri toplama araçları ile verilerini detaylandırmaya ve tutarlılığı sağlamaya çalışmışlardır. Fakat yapılan karma çalışmaların çoğu argümantasyon sürecini detaylı olarak ortaya koymaktan uzaktır. Argümantasyonun doğası düşünüldüğünde bu sonuç oldukça şaşırtıcıdır. Ülkemizin uluslararası öğrenci değerlendirme sınavlarında aldığı sonuçlar dikkate alındığında öğrencilerin mantıksal çıkarım yapma, problem çözme, okuma becerileri gibi farklı alanlarda sorunlar yaşadığı söylenebilir. Uluslar arası öğrenci değerlendirme sınavlarında ölçülen beceriler, öğrencilerin argüman oluşturma becerilerinin gelişiminde ve argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarına adaptasyonunda da oldukça önemli role sahiptir. Dolayısı ile argümantasyona dayalı yapılan çalışmalarda derinlemesine veri toplamak, verileri çeşitlendirmek ve uygulamayı sürece yaymak oldukça önemlidir.

Lisansüstü tezlerdeki çalışma örneklemi incelendiğinde özellikle ortaokul öğrencileriyle çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, yapılan çalışmaların çoğunun fen ve fen ile ilgili alanlarda olduğu sonucuyla tutarlıdır. Örneklem seçiminde araştırmacılar, ortaokul öğrencilerinin ardından öğretmen adayları ile çalışmayı tercih etmişlerdir. Yapılan çalışmaların sadece %2,8'i öğretmenlerle yapılmıştır. Bu sonuç oldukça düşündürücüdür. Alanyazında öğretmenlerin öğretim programlarını kullanabilmelerine yönelik yapılan çalışmaların çoğunda öğretmenlerin öğretim programlarına uygun olarak derslerini yapılandıramadıkları ve sorunlar

yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlar dikkate alındığında yapılan çalışmaların özellikle öğretmenlerle gerçekleştirilmesi öğretmenlerin bu alandaki eksikliklerinin giderilmesi bakımından oldukça önemli hale gelmektedir.

Eğitimde argümantasyona yönelik lisansüstü çalışmalar incelendiğinde çalışmaların %61,4'ünün iki strateji/yöntem/teknik karşılaştırılmasına dayalı olarak yapılandırıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaların çoğunda argümantasyona dayalı öğrenme ortamları geleneksel olarak tabir edilen öğrenme ortamları ile belirli bağlamlarda kıyaslanmıştır. Yapılan çalışmaların yarısında yarı deneysel desen kullanıldığı sonucu tutarlı bir sonuçtur. Yapılan bu karşılaştırmalarda iki farklı öğrenme ortamının öğrenci başarısına, tutuma, muhakeme becerilerine, bilimsel bilginin doğasına yönelik görüşlerine, bilimsel süreç becerilerine, bilimsel işlem becerilerine vb. etkisi ortaya konarak öğrenme ortamları karşılaştırılmıştır. Çalışmaların %38,6'sında ise sürecin derinlemesine ortaya konması amaçlanmıştır. Bu çalışmalarda birden fazla öğrenme ortamının birbiriyle karşılaştırmasından ziyade argümantasyon uygulamalarının farklı alanlardaki becerileri nasıl geliştirdiği açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmaların büyük kısmında argümantasyona dayalı olarak oluşturulan öğrenme ortamlarında katılımcıların oluşturduğu argümanlar incelenmiş yada bu uygulamaların katılımcıların argüman oluşturma becerilerini nasıl geliştirdiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yapılan çalışmaların %5,7'sinde tek veri kaynağı kullanılırken %10'unda 6 ve üstü çeşit veri kaynağı kullanılmıştır. Çalışmaların çoğunda 3 farklı veri kaynağı kullanılması tercih edilmiştir. Kullanılan veri kaynaklarına bakıldığında araştırmacıların oldukça fazla çeşit veri kaynağı kullandığı söylenebilir. Bu veri kaynakları bağlamında hangi veri toplama araçlarının tercih edildiğine bakıldığında ise önceki bulgularla tutarlı sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmaların 40 tanesinde başarı testi kullanılarak argümantasyona dayalı öğrenme ortamlarının etkililiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmalarda oldukça sık likert tipi ölçekler kullanılmıştır. Araştırmacıların kullandığı likert tipi ölçeklere bakıldığında çeşitlilik göze çarpmaktadır. Sıklıkla kullanılan tutum ölçeği, tartışmaya katılım isteklilik ölçeği (tartışmacı anketi), bilimin doğası ölçeği, eleştirel düşünme ölçeği, bilimsel muhakeme testi, bilimsel süreç becerileri testi gibi ölçeklerin yanında düşünme dostu sınıf ölçeği, insan hakları sınıf ölçeği, karar verme becerisi değerlendirme ölçeği, sağlık bilinci testi, çevreye yönelik duyuşsal eğilimler ölçeği, çevreye yönelik sorumlu davranış ölçeği vb. ölçeklerde veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Nicel yaklaşıma dayalı çalışmaların çoğunlukta olmasından dolayı bu sonuç şaşırtıcı değildir. Bu bulgu alanyazın ile tutarlıdır (Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir, 2013, Alper ve Gülbahar, 2009; Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dünder, 2014). Kullanılan likert tipi ölçeklere bakıldığında çok büyük kısmının argümantasyonun doğasını ortaya koymaktan ziyade daha genel amaçlarla kullanılabilecek ölçekler olduğu söylenebilir. Karşılaştırması yapılan öğrenme ortamlarından biri argümantasyona dayalı öğrenme ortamı olsa da olmasa da bu ölçekler kullanılabilir. Bu üzerinde durulması gereken bir sorundur. Argümantasyonun esas alındığı bir çalışmada argümantasyona yönelik becerilerle doğrudan ilişkili veri toplama araçlarının kullanılması çalışmaların argümantasyonun doğasını daha iyi yansıtması bakımından önemlidir.

Öneriler

Araştırmanın bulguları dikkate alındığında, ilgili alanda yapılan lisansüstü tezlerde nicel araştırma yöntemlerine dayalı araştırmaların sıklıkla yapıldığı belirlenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden özellikle yarı deneysel desenin kullanıldığı çalışmalar çoğunluktadır. Lisansüstü çalışmaların benzer şekilde yapılandırılması sonuçlarının da benzer olmasına neden olmaktadır. Benzer sonuçlar ilgili alanyazınında sürekli tekrarlara neden olmaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda özellikle karma veya nitel çalışmalara ağırlık verilmesi önerilebilir. Özellikle bireylerin bu süreçteki gelişimlerinin ortaya konması ve bu gelişimi etkileyen faktörlerin belirlenmesi bağlamında yapılan çalışmalar alanyazına katkıda bulunacaktır. Yapılan çalışmaların bir ünite yada konu ile sınırlandırılmaması, derinlemesine incelemelere imkan verecek şekilde yapılandırılması argümantasyonun doğasına daha uygun olacaktır. Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının argümantasyonun doğasına uygun olması oldukça önemlidir. Bu bağlamda argümantasyonun doğasına uygun olarak hazırlanan ve bu alana özgü olan veri toplama araçlarının hazırlanması ve alanyazına kazandırılması oldukça önemlidir. Bu doğrultuda alanyazına yeni kazandırılacak çalışmalarda alana özgü ve orijinal veri toplama araçları kullanılarak argümantasyonun eğitimde kullanılmasının sonuçları daha detaylı ve yenilikçi bir biçimde açıklanmalıdır.

Yapılan bu çalışmada eğitimde argümantasyonun kullanılmasına yönelik yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda bildiri, makale gibi farklı akademik yayımların içerik analizine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

Ahi, B. ve Kıldan, A. O. (2013). Türkiye’ de okul öncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(27), 23-46.

Alper A. ve Gülbahar Y. (2009). Trends and issues in educational technologies: A review of recent research in TOJET. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(2),124-135.

Altun, E., Çınar, S., Erenler, S. ve Demirci, S. (2016). Tendencies in studies done with science teacher candidates in Turkey. *The Journal of International Social Research*, 9(45), 523-526.

Arık, R. S. ve Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayınlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. In *The First International Congress of Educational Research Presentation I. cilt, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*, 1-3.

Ataseven, N. ve Oğuz, A. (2015). Türkiye’de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(3), 192-205.

Aydın, S. ve Boz, Y. (2012). Fen öğretmen eğitiminde pedagojik alan bilgisi araştırmalarının derlenmesi: Türkiye örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 479-505.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York: Routledge.

Coşkun, İ., Dündar, Ş. ve Parlak, C. (2014). Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 375-396.

Çiltaş, A., Güler, G., ve Sözbilir, M. (2012). Mathematics education research in Turkey: A content analysis study. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 574-578.

Erdem, D. (2011). Türkiye’ de 2005-2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 140-147.

Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, Y., ve Reisoğlu, İ., (2012). Educational technology research trends in Turkey: A content anlysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196

Hazır-Bıkmaz, F., Aksoy, E., Tatar, Ö. ve Atak-Altinyüzük, C. (2013). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerine ait içerik çözümlemesi (1974-2009). *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 287-303.

İslamoğlu, H., Ursavaş, Ö., ve Reisoğlu, İ. (2015). FATİH projesi üzerine yapılan akademik çalışmaların içerik analizi, *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 161-183.

Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.

Kaytez, N. ve Durualp, E. (2014). Türkiye’de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslar arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 110-122.

Koç, E. S. (2016). Türkiye’de ilköğretim programlarının değerlendirilmesine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 16 (1), 198-216.

Küçük, H. ve Aycan H., Ş. (2014). 2007-2012 yılları arasında bilimsel tartışma üzerine gerçekleştirilmiş açık erişim araştırmaların bir incelemesi. *Muğla Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1).

Küçüköğlü, A. ve Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*,4 (12), 27-47.

Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.

Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P. ve Kuşdemir, Y. (2013). Sınıf öğretmenliği eğitimi bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5(3), 187-205.

Şahin, E. Y., Kana, F., Varışoğlu, B. (2013). Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.

Tarman, B., Acun, İ. ve Yüksel, Z. (2010). Sosyal bilimler alanındaki tezlerin değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(3). S. 725-746.

Tatık, R. Ş. ve Doğan, S. (2014). Marmara üniversitesi eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 399-410.

Yaşar, Ş. ve Papatğa, E. (2015). İlkokul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 113-124.